

Seat No. : _____

MI-105

April-2018

B.Com., Sem.-I

CC-102 : Human Resource Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના :** (1) જવાબો મુદ્દાસર લખો.
(2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (A) માનવ સંસાધન સંચાલન એટલે શું? તેના લક્ષણો સમજાવો. 6
અથવા
માનવ સંસાધન આયોજનની પ્રક્રિયા સમજાવો.
(B) માનવ સંસાધન સંચાલનના કાર્યો સમજાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન આયોજનના વિવિધ હેતુઓ વર્ણવો.
(C) માનવ સંસાધન આયોજનના ફાયદાઓ જણાવો. 4
અથવા
ટૂંકનોંધ લખો : માનવ સંસાધન સંચાલકની ભૂમિકા
2. (A) કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગીની પ્રક્રિયા જણાવો. 6
અથવા
તાલીમનું મહત્વ સમજાવો.
(B) તાલીમ અને વિકાસ વચ્ચે તફાવતના ચાર મુદ્દાઓ જણાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન વિકાસનો અર્થ જણાવો અને તેના લક્ષણો સમજાવો.
(C) ભરતીની પરીક્ષા પદ્ધતિઓ ટૂંકમાં સમજાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન વિકાસની નીચેની પદ્ધતિઓનો ટૂંકમાં પરિચય આપો.
(1) ગુણવત્તા વર્તુળો
(2) નાણાકીય વળતર
(3) તકરાર નિવારણ વ્યવસ્થા
(4) સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો

3. (A) કામગીરી મૂલ્યાંકન એટલે શું ? તેના હેતુઓ સમજાવો. 6
- અથવા**
- બઢતીનો અર્થ જણાવી, કાર્યદક્ષતા મુજબ બઢતી પ્રથાના લાભાલાભ જણાવો.
- (B) માનવ સંપત્તિના હિસાબો અંગે ટૂંકનોંધ લખો. 4
- અથવા**
- જુસ્સાને અસર કરતાં વિવિધ પરિબલો ટૂંકમાં સમજાવો.
- (C) બઢતીની જરૂરિયાત વર્ણવો. 4
- અથવા**
- કર્મચારીની બઢતીનાં કારણો જણાવો.
4. (A) કાર્ય રચના એટલે શું ? તેને અસર કરતાં પરિબલો સમજાવો. 6
- અથવા**
- કાર્ય-સમૃદ્ધીકરણનો અર્થ સમજાવી, તેના લાભો સમજાવો.
- (B) કાર્યજીવન ગુણવત્તાના ઉદ્દેશો જણાવો. 4
- અથવા**
- કાર્યજીવન ગુણવત્તાના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો જણાવો.
- (C) કાર્ય ફેરબઢતીના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ સમજાવો. 4
- અથવા**
- ગુણવત્તા વર્તુળનું મહત્વ સમજાવો.
5. નીચેનાના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) 14
- (1) મૂલ્યાંકન શા માટે જરૂરી છે ?
 - (2) ઉમેદવારની રૂબરૂ (મૌખિક) મુલાકાત શા માટે યોજવામાં આવે છે ?
 - (3) “તમે તમારા માણસો સંભાળો, માણસો તમારું બધું જ સંભાળી લેશે” કેવી રીતે ?
 - (4) બઢતી શા માટે શિક્ષાત્મક પગલું નથી ?
 - (5) નીચા જુસ્સાની કઈ કઈ નિશાનીઓ છે ?
 - (6) કર્મચારીનો અપકર્ષ શા માટે કરવામાં આવે છે ?
 - (7) કાર્ય ફેરબઢતી એટલે શું ?
 - (8) કાર્ય પુનઃરચના એટલે શું ?
 - (9) ભારતમાં સૌપ્રથમ ગુણવત્તા વર્તુળ કઈ કંપનીમાં અને કઈ સાલમાં સ્થપાયું હતું ?
 - (10) માનવ સંસાધન એટલે શું ?

Seat No. : _____

MI-105

April-2018

B.Com., Sem.-I

CC-102 : Human Resource Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Answer to the point.
(2) Figures to the right indicate marks.

1. (A) What is Human Resource Management ? Explain its characteristics. **6**

OR

Explain the process of Human resource planning.

- (B) Explain function of Human Resource Management. **4**

OR

Discuss various objectives of Human Resource Planning.

- (C) Explain advantages of Human Resource Planning. **4**

OR

Write short note on : Role of Human Resource Manager.

2. (A) Explain the scientific procedure for the selection of an employee. **6**

OR

Explain the importance of training.

- (B) Differentiate any four point between training and development. **4**

OR

Define Human Resource Development and Explain its characteristics.

- (C) Explain briefly indirect methods of Recruitment. **4**

OR

Give brief introduction to the following techniques of Human Resource Development :

- (1) Quality circles
- (2) Monetary Rewards
- (3) Grievance mechanism
- (4) Social and Cultural Programmes

3. (A) What is performance appraisal ? Explain its objectives. 6
- OR**
- What is promotion ? Explain advantages and limitations of efficiency based promotion.
- (B) Write short note on human resource accounting. 4
- OR**
- Explain in brief various factors affecting Morale.
- (C) Describe the importance of Promotion. 4
- OR**
- State the causes of Employee Transfer.
4. (A) What is Job Design ? Explain its affecting factors. 6
- OR**
- Describe Job Enrichment, explain its advantages.
- (B) State the objectives of Quality of work life. 4
- OR**
- Write down guiding principles of Quality of Work Life.
- (C) Explain the advantages and limitations of job rotation. 4
- OR**
- Explain importance of Quality Circles.
5. Answer in short : (any **seven**) 14
- (1) Why is Evaluation necessary ?
 - (2) Why oral interview of candidate is arranged ?
 - (3) “Mind your man, men will mind all other things.” How ?
 - (4) Why transfer is not punitive punishment action ?
 - (5) What is the sign of low morale ?
 - (6) Why demotion of an employee is done ?
 - (7) What is Job Transfer ?
 - (8) What is Job Redesign ?
 - (9) In India, in which company and year very first quality circle was established ?
 - (10) What is Human Resource ?
-